



วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นมารดาที่มากคลอด และบิดาที่มาส่งภรรยาคลอดในโรงพยาบาลประจำจังหวัดในภาคเหนือ จากโรงพยาบาลประจำจังหวัดในภาคเหนือซึ่งแบ่งออกเป็น 2 เขต คือ เขต 5 และ เขต 6 เขตละ 2 แห่ง ทั้งนี้โดยยึดการแบ่งเขตสาธารณสุขเป็นหลัก ทั้งหมด 20 แห่ง ได้แก่

- เขต 5 โรงพยาบาล เชียงราย ประชานุกาเคราะห์
 โรงพยาบาล พะเยา
 โรงพยาบาล เชียงคำ พะเยา
 โรงพยาบาล อุดรดิตต์
 โรงพยาบาล ศรีสังวาลย์ แม่ฮ่องสอน
 โรงพยาบาล ลำปาง
 โรงพยาบาล ลำพูน
 โรงพยาบาล แพร่
 โรงพยาบาล น่าน
 โรงพยาบาล เชียงใหม่
- เขต 6 โรงพยาบาล ตาก
 โรงพยาบาล แม่สอด ตาก
 โรงพยาบาล พุทธชินราช พิษณุโลก
 โรงพยาบาล สุโขทัย
 โรงพยาบาล ศรีสวรรค์ สุโขทัย
 โรงพยาบาล เพชรบูรณ์
 โรงพยาบาล พิจิตร
 โรงพยาบาล สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์

โรงพยาบาลอุทัยธานี

โรงพยาบาลกำแพงเพชร

การเลือกโรงพยาบาลผู้วิจัยใช้วิธีการจับสลาก ได้โรงพยาบาลรวม 4 แห่ง คือ โรงพยาบาลลำปาง โรงพยาบาลแพร่ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก และโรงพยาบาลสวรรค์-
ประชารักษ์ นครสวรรค์ จากนั้นผู้วิจัยได้ไปที่โรงพยาบาลที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างประชากรที่ละแห่ง
การเลือกตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างประชากรโดยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. เป็นหญิงครรภ์แรก
2. มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือในจังหวัดที่มากอดมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี
3. สามีมาส่งคลอด หรือมาเยี่ยมหลังคลอด

ตัวอย่างประชากรที่ได้มีผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบมีระบบ (Systematic Sampling)
เพื่อให้ได้บิดามารดาแห่งละ 25 คู่ ได้ตัวอย่างประชากรทั้งหมด 4 แห่งจำนวน 100 คู่ หรือ
200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีวิธีดำเนินการเป็น
ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจาก เอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษา-
ไทย และภาษาอังกฤษ

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับ อายุ การศึกษา รายได้
ของบิดามารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และภูมิหลังของบิดามารดาก่อนการมีครอบครัว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับความพร้อมในการเป็นบิดามารดา แบ่ง-
เป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ในระยะก่อนการตั้งครรภ์ มีทั้งหมด 17 ข้อ แบ่งเป็น

- ก. ด้านการเลี้ยงดู มีทั้งหมด 6 ข้อ
- ข. ด้านเศรษฐกิจ มีทั้งหมด 3 ข้อ
- ค. ด้านชีววิทยาของมารดา มีทั้งหมด 5 ข้อ
- ง. ด้านการวางแผนครอบครัว มีทั้งหมด 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 ระยะระหว่างการตั้งครรภ์และการคลอด มีทั้งหมด 22 ข้อ

แบ่งเป็น

- ก. สุขภาพทางร่างกายของผู้ที่เป็นมารดาในระยะตั้งครรภ์ และคลอด มี 12 ข้อ
- ข. การเตรียมพร้อมและวางแผน เพื่อบุตรในระยะระหว่างการตั้งครรภ์และการคลอดของปีตามารดา มี 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 ระยะเลี้ยงดูบุตร มีทั้งหมด 15 ข้อ แบ่งเป็น

- ก. การดูแลทางด้านสุขภาพร่างกาย มี 10 ข้อ
- ข. การดูแลทางด้านสุขภาพจิต มี 5 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 ในระยะก่อนการตั้งครรภ์ คำถามข้อที่ 1 - 10 ให้ 20 คะแนน

- ก. ด้านการเลี้ยงดู คำถามข้อที่ 1-6 ให้ข้อละ 1 คะแนน เมื่อผู้สมัครไม่มีปัญหาในการสมัคร หรือมีปัญหาแต่สามารถปรับความเข้าใจกันตั้ง 2 ฝ่ายได้ ทั้งหมด 6 คะแนน
- ข. ด้านเศรษฐกิจ คำถามข้อที่ 7 ให้ข้อละ 2 คะแนน เมื่อผู้สมัครไม่มีปัญหาการเงิน หรือมีปัญหาการเงินแต่แก้ไขปัญหาคำได้ทั้งหมด 6 คะแนน
- ค. ด้านชีววิทยาของมารดา คำถามข้อที่ 8 - 10 ให้ข้อละ 1 คะแนน ในข้อ 8 และข้อ 10 เมื่อมารดาไปตรวจเลือดก่อนการตั้งครรภ์และไม่มีประวัติครอบครัวเป็นโรคที่ถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ ตามลำดับ ส่วนข้อที่ 9 มี 3 ข้อย่อย ให้ข้อละ 1 คะแนน เมื่อ

มารดาให้ประวัติว่าไม่เคย เป็นโรคที่จะทำให้เกิดปัจจัยเสี่ยงต่อการ
ตั้งครรภ์ ทั้งหมด 5 คะแนน

ง. ด้านการวางแผนครอบครัว คำถามข้อที่ 11 - 13 ให้ข้อละ
1 คะแนน เมื่อปีการศึกษาและวางแผนครอบครัวได้ถูกต้องทั้งหมด
3 คะแนน

ส่วนที่ 2 ในระยะตั้งครรภ์และการคลอด คำถามข้อที่ 14 - 33 ให้ 25 คะแนน

ก. สุขภาพทางร่างกายของมารดาในระยะตั้งครรภ์จนกระทั่งคลอด
คำถามข้อที่ 14 - 23 ให้ข้อละ 1 คะแนน เมื่อมารดามีการเตรียม
สุขภาพทางร่างกายโดยมาฝากครรภ์สม่ำเสมอ งดบริโภคสิ่งที่จะ
เป็นอันตรายต่อทารกในครรภ์ รวมทั้งมีร่างกายปกติตลอดการตั้ง
ครรภ์ และสนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวในการคลอด
ทั้งหมด 15 คะแนน

ข. การเตรียมพร้อมและวางแผนเพื่อบุตรในระยะระหว่างการตั้งครรภ์
และการคลอดของบิดามารดา คำถามข้อที่ 24 - 33 ถ้าบิดา
และมารดา ร่วมกันวางแผนเพื่อบุตรให้ข้อละ 1 คะแนน ทั้งหมด
10 คะแนน

ส่วนที่ 3 ในระยะเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือน คำถามข้อที่ 34-43
ให้ 20 คะแนน

ก. การดูแลสุขภาพทางด้านร่างกายของบุตร คำถามข้อที่ 34-43
ถ้าบิดาและมารดามีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรถูกต้องตามหลัก
วิชาการ ให้ข้อละ 1 คะแนน ทั้งหมด 10 คะแนน

ข. การดูแลสุขภาพทางด้านจิตใจของบุตร คำถามข้อที่ 44 - 48 ถ้า
บิดามารดา เลี้ยงดูบุตรภายในครอบครัวของตัวเอง โดยช่วยกัน
เลี้ยงดูบุตร และรู้สึกพอใจที่ได้บุตรในระยะนี้ และเริ่มรู้จักรักบุตร
เมื่อตั้งครรภ์หรือภรรยาตั้งครรภ์ ให้ข้อละ 2 คะแนน ทั้งหมด
10 คะแนน

เกณฑ์การตัดสิน

ตัดสินจากคะแนนของบิดาและมารดาบวกกันทั้งหมด ดังต่อไปนี้

- 1. คะแนนระหว่าง 91 - 130 หรือร้อยละ 70 ขึ้นไป ถือว่าบิดามารดา มีความพร้อมมาก
- 2. คะแนนระหว่าง 40 - 90 หรือร้อยละ 30 - 70 ถือว่าบิดามารดา มีความพร้อมปานกลาง
- 3. คะแนนระหว่าง 0 - 39 หรือร้อยละ 30 ลงมา ถือว่าบิดามารดา มีความพร้อมน้อย

การแบ่งอย่างนี้เป็นการประเมินผลของคะแนนแบบร้อยละ ทำให้ทราบจำนวนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำชัดเจน โดยถือหลักการจัดตำแหน่งเพื่อเปรียบเทียบกัน (ประคอง - กรรณสูต 2517 : 27)

การหาความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ

ในการหาความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาพ่อแม่และเด็ก และทางคณาจารย์ศึกษาเกี่ยวกับครอบครัว จำนวน 10 ท่าน โดยเลือกจากสถาบันต่าง ๆ ดังนี้ (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก)

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	3	ท่าน
คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี	2	ท่าน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	ท่าน
กองสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข	2	ท่าน
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1	ท่าน

ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ความพร้อมในการเป็นบิดามารดา จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงความประสงค์เกี่ยวกับการตรวจสอบและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว หลังจากหาความตรงตามเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยได้นำมารวบรวมแก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้-

ทรงคุณวุฒิ เกณฑ์การตัดสินความตรงตามเนื้อหาตัดสินจากความเห็นชอบของผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ใน 10 คน

การหาความเที่ยง

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ซึ่งหาความตรงตามเนื้อหาแล้ว ไปสัมภาษณ์บิดามารดาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอย่างประชากรที่จะศึกษาจำนวน 30 คน นำค่าที่ได้มาหาความเที่ยงตามแบบสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Coefficient alpha) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ความพร้อมในการเป็นบิดามารดาเท่ากับ .85 สูตรที่ใช้คือ

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right)$$

- r_{tt} = ความเที่ยง (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์
- n = จำนวนข้อความ
- S_i^2 = ความแปรปรวนของข้อความแต่ละข้อ
- S_t^2 = ความแปรปรวนของข้อความทั้งฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ โรงพยาบาลกำแพง โรงพยาบาลแพร่ และโรงพยาบาลพุทธชินราช เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์และขออนุญาตทำการศึกษาข้อมูลจากมารดาที่คลอด และบิดาที่มาส่งมารดาคลอด ที่ตึกคลอดของโรงพยาบาล โดยผู้วิจัยนำหนังสือไปด้วยตนเอง
2. ขออนุญาตหัวหน้าแผนกสูติ-นรีเวช เพื่อทำการสัมภาษณ์บิดามารดาที่เป็นตัวอย่างประชากรด้วยตนเองทุกโรงพยาบาล ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณคนละ 25 - 30 นาที และการสัมภาษณ์มารดาได้สัมภาษณ์มารดาที่คลอดแล้วประมาณ 6 ชั่วโมง
3. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 5 อาทิตย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของตัวอย่างประชากร โดยการหาค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการเป็นบิดามารดา โดยการแบ่งคะแนนความพร้อมในการเป็นบิดามารดาออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่ดีว่ามีความพร้อมมาก มีคะแนนระหว่าง 91 - 130 คะแนน กลุ่มที่มีความพร้อมในการเป็นบิดามารดาปานกลาง คือ กลุ่มที่มีคะแนนระหว่าง 40 - 90 คะแนน และกลุ่มที่มีความพร้อมในการเป็นบิดามารดาคำคือ กลุ่มที่มีคะแนนระหว่าง 0 - 39 คะแนน แล้วนำจำนวนในแต่ละกลุ่มมาหาค่าร้อยละ
3. การเปรียบเทียบความพร้อมในการเป็นบิดามารดาของบิดามารดาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง กับบิดามารดาที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลเมือง และบิดามารดาที่มีอายุต่างกัน โดยการทดสอบค่าที (t - test)
4. เปรียบเทียบความพร้อมในการเป็นบิดามารดาที่มีรายได้และระดับการศึกษาต่างกัน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F - test)
5. ศึกษาผลร่วมระหว่างรายได้และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันว่ามีผลต่อความพร้อมในการเป็นบิดามารดาหรือไม่

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่ามัธยฐานเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2524:220)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{X} = ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N = จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

2. คำนวณส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) (บุญธรรม

กิจปริดาปริสุทธิ 2524 : 223)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum X^2}{N} - \left(\frac{\sum X}{N}\right)^2}$$

- S.D. = ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน
- $\sum X^2$ = ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
- $\sum X$ = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว
- N = จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเป็นบิดามารดา ของบิดามารดาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองและนอกเขตเทศบาลเมือง และกลุ่มอายุแตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) (บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ 2524 : 246)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{\sigma_1^2}{n_1 - 1} + \frac{\sigma_2^2}{n_2 - 1}}}$$

- $\bar{X}_1 - \bar{X}_2$ = ผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้ง 2 กลุ่ม
- σ_1 = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม 1
- σ_2 = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม 2
- n_1 = จำนวนตัวอย่างกลุ่ม 1
- n_2 = จำนวนตัวอย่างกลุ่ม 2

4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเป็นบิดามารดา ของบิดามารดาที่มีรายได้ระดับการศึกษา แตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) (บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ 2524 : 248 - 251)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

$$MS_b = \frac{SS_b}{k - 1}$$

$$MS_w = \frac{SS_w}{N - k}$$

$$SS_b = \frac{(\sum X_1)^2}{n_1} + \frac{(\sum X_2)^2}{n_2} + \frac{(\sum X_3)^2}{n_3} + \dots + \frac{(\sum X_k)^2}{n_k} - \frac{(\sum X)^2}{N}$$

$$SS_w = SS_t - SS_b$$

$$SS_t = \sum X^2 - \frac{(\sum X)^2}{N}$$

$$df_1 = k - 1$$

$$df_2 = N - k$$

บรรจุลงในตารางดังนี้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	$k - 1$	SS_b	MS_b	$\frac{MS_b}{MS_w}$
ภายในกลุ่ม	$N - k$	SS_w	MS_w	
ทั้งหมด	$N - 1$	SS_t		

- เมื่อ MS_b = ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
- MS_w = ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม
- SS_b = ผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
- SS_w = ผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม
- SS_t = ผลบวกกำลังสองของทุกกลุ่ม
- k = จำนวนกลุ่ม

N = จำนวนข้อมูลทั้งหมดทุกกลุ่มรวมกัน
 df = ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

๕. ในกรณีที่ค่าเฉลี่ยความถี่รวมในการเป็นบิดามารดา ของบิดามารดาที่ยังรายได้ หรือ ระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ใช้สูตรเชเฟ (Scheffe's Method) เพื่อทดสอบรายคู่ (รำไพ สุพสวัสดิ์ สม อยุธยา 2524 : 59)

สูตรเปรียบเทียบ D กับ D_{α}

$$D_{\alpha} = \sqrt{(k-1)F_{\alpha} \frac{1}{2} MS_e \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)} \quad D = \bar{X}_i - \bar{X}_j$$

- D = ค่าความแตกต่างวิกฤต
- F = ค่าวิกฤตได้จากตาราง
- ν_1 = k - 1
- ν_2 = N - k
- k = จำนวนชุดของตัวอย่าง
- n_i = ขนาดของตัวอย่างชุดที่ i
- n_j = ขนาดของตัวอย่างชุดที่ j
- MS_e = ความแปรปรวน ได้จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน
- \bar{X}_i = ค่าเฉลี่ยของข้อมูลชุดที่ i
- \bar{X}_j = ค่าเฉลี่ยเฉพาะกลุ่ม j
- α = ระดับนัยสำคัญ

๖. วิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง เมื่อจำนวนตัวแทนในแต่ละเซลล์ไม่เท่ากัน ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2526 : 88 - 91)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างคอลัมน์ (A)	$j-1$	SS_A	MS_A	F_A
ระหว่างแถว (B)	$i-1$	SS_B	MS_B	F_B
ปฏิสัมพันธ์ (AB)	$(i-1)(j-1)$	SS_{AB}	MS_{AB}	F_{AB}
ภายในกลุ่ม (Error)	$N-ij$	SS error	MS error	
Total (รวมทั้งหมด)	$N-1$	SS total		

เมื่อ A	สัญลักษณ์ที่ใช้ในตารางแถวบน (row)
B	สัญลักษณ์ที่ใช้ในตารางแถวตั้ง (column)
AB	เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างแถวบนกับแถวตั้ง
j	เป็นจำนวนแถวบน (row)
i	เป็นจำนวนแถวตั้ง (column)
SS_A	เป็นผลบวกกำลังสองของ Row means
SS_B	เป็นผลบวกกำลังสองของ Column means
SS_{AB}	เป็นผลบวกกำลังสองของปฏิสัมพันธ์ (Sum of Squares for interaction)
MS	คะแนนเฉลี่ยผลบวกกำลังสอง
MS_A	คะแนนเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของ row means
MS_B	คะแนนเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของ column means
df	ชั้นความ เป็นอิสระ
F	ค่าทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวอย่าง เพื่อใช้พิจารณาเปรียบเทียบ